

Utlåtande Rotel IX (Dnr KS 2022/835)

Taxa för vatten och avlopp för december 2022 och år 2023

Hemställan från Stockholm Vatten AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Taxa för vatten och avlopp 2023, bilaga 1 till utlåtandet, fastställs att gälla från och med 1 december 2022.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Taxan för vatten och avlopp (VA) består i huvudsak av två slags avgifter; anläggningsavgift och bruksavgift. Bruksavgifterna utgör drygt 90 procent av de taxebaserade intäkterna. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Avgiftens syfte är att finansiera kostnaden för tillkommande fastigheter inom den allmänna VA-anläggningen.

Bruksavgifter baseras på förbrukning av olika tillhandahållna vattentjänster; dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvattentjänsten kan avse fastighet, gata eller allmän platsmark. Det finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang, inklusive serviceåtaganden och industriavloppstaxa.

För varje enskild kund utgörs såväl anslutningsavgifter som bruksavgifter av en kombination av olika tillhandahållna tjänster. För att förenkla jämförelserna av hur taxeförändringarna påverkar olika kunder och för att kunna göra nationella jämförelser används särskilt framtagna typhus, som står modell för en viss kategori av kunder. Typhus A är ett enfamiljshus med 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 150 kubikmeter per år. Typhus B är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 2 000 kubikmeter per år.

Beredning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret kan konstatera att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven och anser att höjningarna är väl motiverade. Ökningen kommer även innebära en ökad kostnad för trafiknämnden vilket väntas tas inom trafiknämndens driftbudget.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm Vatten och Avfall AB har i uppdrag att trygga och säkra Stockholms och Huddinges dricksvatten- och avloppshantering med en minimerad påverkan på miljön. För att klara klimatförändringarna behöver vi arbeta förebyggande genom att klimatanpassa Stockholms ledningsnät för skyfall och förebygga läckor. Detta kräver stora investeringar idag och kommande decennier. Att genomföra dessa investeringar är en nödvändighet för att säkerställa en hållbar finansiering av verksamheten över tid, då ett föråldrat system riskerar att kosta staden och medborgare stora summor samt medföra risker för dricksvattenförsörjningen och för miljön. Därför är det viktigt att höja VA-taxan för att säkerställa en hållbar finansiering över tid. Taxehöjningen för 2023 kommer att bli högre än normalt med en ökning av avgiften på 25 procent, vilket beror på underskott från 2021 samt inflation och högre räntenivåer framåt. Trots detta kommer Stockholms bruksavgifter fortfarande vara bland de lägsta i landet och vi kommer kunna säkra en hållbar dricksvattentäkt framåt.

VA-taxans utformning och nivå har stor betydelse för det långsiktiga arbetet med bra dricksvatten och god avloppsrening. Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer de långsiktigt hållbara investeringarna som krävs för verksamheten.

Bilaga

1. VA-TAXA 2023 Taxa för vatten och avlopp Stockholm och Huddinge, dnr KS 2022/835-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 16 november 2022

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ärendet

Taxan för vatten och avlopp (VA) består i huvudsak av två slags avgifter; anläggningsavgift och bruksavgift. Bruksavgifterna utgör drygt 90 procent av de taxebaserade intäkterna. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Avgiftens syfte är att finansiera kostnaden för tillkommande fastigheter inom den allmänna VA-anläggningen.

Bruksavgifter baseras på förbrukning av olika tillhandahållna vattentjänster; dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvattentjänsten kan avse fastighet, gata eller allmän platsmark. Det finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang, inklusive serviceåtaganden och industriavloppstaxa.

För varje enskild kund utgörs såväl anslutningsavgifter som bruksavgifter av en kombination av olika tillhandahållna tjänster. För att förenkla jämförelserna av hur taxeförändringarna påverkar olika kunder och för att kunna göra nationella jämförelser används särskilt framtagna typhus, som står modell för en viss kategori av kunder. Typhus A är ett enfamiljshus med 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 150 kubikmeter per år. Typhus B är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 2 000 kubikmeter per år.

Ekonomiska förutsättningar

Styrelsens prognos för 2023 är att driftkostnaderna kommer att öka med 124 mnkr (motsvarande 7,4 procent), varav en stor del avser påverkan av inflation som ger ökade priser och indexjusteringar. Kostnaderna ökar även därför att bolaget befinner sig i en expansiv fas för att kunna hantera behoven i en snabbt växande stad och omvärldens ökade krav och förväntningar. Bolaget har även höjt ambitionsnivån inom arbetsmiljö, dokumentation, ekonomisk uppföljning och digitalisering.

Styrelsens prognos för 2023 är att kapitalkostnaderna kommer att öka med 312 mnkr (motsvarande 47 procent), varav 208 mnkr avser ökade räntekostnader till följd av de senaste årens höga investeringstakt samt höjda marknadsräntor. Genomsnittlig räntenivå för 2023 beräknas öka till 2,0 procent, från 0,91 procent 2022.

Styrelsens förslag är att höja taxorna till en nivå som innebär ett underskott med 117 mnkr år 2023. Styrelsen bedömer att bolaget inom två år (med taxehöjningar om 8-11 procent) kommer att uppnå ett ackumulerat positivt resultat, men konstaterar att det råder osäkerhet om bland annat räntekostnadernas utveckling.

Styrelsen föreslår att taxan ska gälla från och med den 1 december 2022. Därmed kan bolaget kompenseras för de intäkter som uteblev i januari 2022 i och med att taxan för 2022 inte började gälla förrän den 1 februari 2022.

Den fullständiga taxan framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Brukningssavgift

Styrelsen föreslår att brukningssavgifterna generellt höjs med 25 procent. Det gäller såväl fasta som rörliga avgifter. Höjningen innebär att avgiftsnivån för både typhus A och B fortsatt bedöms vara bland de lägsta i Sverige.

Även särskilda VA-abonnemang, serviceåtaganden och industriavloppstaxan föreslås höjas med 25 procent.

Anläggningsavgift

Styrelsen föreslår att samtliga ingående delar i anläggningsavgiften höjs med sju procent. Höjningen innebär att för typhus B (flerfamiljshus) kommer Stockholm fortfarande att ligga förhållandevis lågt jämfört med andra kommuner i länet. För typhus A (enfamiljshus) kommer avgiften att fortsatt vara hög i jämförelse med andra kommuner i landet.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2022 följande.

1. Godkänna förslag till taxa för vatten och avlopp för år 2023 i enlighet med bilaga 1
2. Taxa för år 2023 börjar gälla den 1 dec 2022.
3. Överlämna förslaget till kommunfullmäktige i Stockholm och Huddinge för beslut

Stockholm Vatten AB:s tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

SAMMANFATTNING

Stockholm Vatten har i uppdrag att trygga och säkra dricksvatten- och avloppshantering i ett växande Stockholm och Huddinge med en minimerad påverkan på miljön. Bolaget investerar i nya respektive befintliga anläggningar och ledningsnät, samtidigt som den löpande verksamheten fortgår. Komplexiteten och omfattningen av projekten ställer höga krav på utredningar, planering och samordning.

VA-taxan består av två delar - anläggningsavgift och brukningssavgift. Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Brukningssavgiften är en periodisk avgift som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader som exempelvis drift- och underhåll, ränta och avskrivningar.

Bolaget föreslår en generell taxehöjning för anläggningsavgifter om 7 %. Bolaget föreslår vidare en generell taxehöjning för brukningssavgifter om 25 %, inklusive industriavloppstaxa och avgifter för särskilda VA-abonnemang och serviceåtaganden. För typhus A blir årskostnaden 5 675 kr (inkl. moms) vilket motsvarar en kostnadsökning på 95 kr per månad. För typhus B blir

årskostnaden 43 206 kr (inkl. moms) vilket motsvarar en ökning på 48 kr per månad och lägenhet.

Bolagets investeringar, i anläggningar och ledningsnät, ger ökade kapitalkostnader såsom avskrivningar och räntekostnader, men även viss ökning av resurser och andra typer av insatser såsom entreprenader, kompetens etc. Det totala avgiftsuttaget, taxor för vatten och avlopp, behöver öka över tid för att täcka de kostnader som investeringarna genererar samtidigt som löpande verksamheten säkerställs.

Stockholm Vatten noterar negativa effekter av oroligheterna i Europa med stigande inflation och ökande räntenivåer. Inflation påverkar bolaget, direkt eller indirekt, med ökade priser och indexhöjningar. Störst negativ påverkan för bolaget är att räntorna förväntas stiga och genomsnittsräntan förväntas bli 2 % för 2023 efter en lång period med extremt låga räntor. I rådande marknadsläge är det en utmaning att prognosticera och det råder fortsatt osäkerheter i planen för 2023.

Beslut om taxa för år 2022 kom att börja gälla först den 1 februari 2022. Som kompensation för den förlorade intäkten under januari föreslås att taxan för år 2023 börjar gälla från och med 1 december 2022.

Styrelsen föreslår en taxa som beslutas av kommunfullmäktige i Stockholm och Huddinge. 3 (10)

Bakgrund

Stockholm Vatten har i uppdrag att trygga och säkra dricksvatten- och avloppshanteringen i ett växande Stockholm och Huddinge med en minimerad påverkan på miljön. Bolaget investerar och planerar att investera i nya respektive befintliga anläggningar och ledningsnät, samtidigt som den löpande verksamheten fortgår.

Taxa för VA-tjänster finns reglerat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen. Detta kallas självkostnadsprincipen. Enligt praxis ska resultatet, dvs överuttag och underskott, regleras över en treårsperiod. Vidare ska fördelningen av avgiftsuttaget ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

På styrelsemötet 2022-05-05 fattade styrelsen beslut om inriktningen för VA-taxan för 2023, med start 2022-12-01. I detta ärende lämnas förslag till ny taxa för nästkommande år med hänsyn till nya förutsättningar med negativa effekter efter oroligheterna i Europa som påverkar inflationen och räntorna. Inflation och nya räntenivåer påverkar bolaget, se vidare nedan Ekonomiska förutsättningar 2023. Efter godkännande av styrelsen beslutas VA-taxan av kommunfullmäktige i Stockholm respektive Huddinge

VA-taxan består av två delar - anläggningsavgift och bruksavgift.

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Anläggningsavgiftens syfte är att täcka utgiften för utbyggnaden av VA i nya områden. Under den perioden höjdes anläggningsavgiften i genomsnitt för typhus A med 25 % per år och för typhus B med 27 % per år. Anläggningsavgiften höjdes 2022 med 6 % för båda typhusen A och B.

Bruksavgiften är en periodisk avgift som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader som exempelvis drift- och underhåll, ränta och avskrivningar. Härutöver finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang vilket bl a inkluderar särskilda avgifter och abonnemang samt industriavloppstaxa. Syftet med industriavloppstaxan är att ta betalt för den extra kostnad som särskilt förorenat industriavloppsvatten förorsakar. Sedan 2015 har bruksavgiften höjts mellan 2-9 % per år, och de senaste tre åren med 7 % per år.

Vid nationell jämförelse av taxor använder VA-branschen så kallade typhus, vilka ska spegla ett svenskt genomsnitt. Typhus A är ett enfamiljshus (vattenförbrukning 150 m³/år och 800 m² tomtyta) och typhus B ett flerfamiljshus (vattenförbrukning 2 000 m³/år, 15 lägenheter och 800 m² tomtyta). Båda är anslutna till vatten, spillvatten och dagvatten. Typhus B används även i den så kallade Nils Holgerssonundersökningen.

Tidplan

VA-taxan föreslås att börja gälla från och med 1 december 2022, vilket innebär att nedanstående bör tidplan följas. I linje med många tidigare år ligger beslutet i styrelsen för Stockholm Vatten AB i juni, förra årets modell med beslut i september är planen för kommande år.

2022-06-16 Beslut förslag VA-taxa 2023 i styrelsen för Stockholm Vatten AB
2022-08 Beslut VA-taxa 2023 i KS/KF i Huddinge
2022-10 Beslut VA-taxa 2023 i KS/KF i Stockholm
2022-12-01 VA-taxa 2023 börjar gälla, en månad tidigare då beslut för 2022 blev försenat

ÄRENDET

Ekonomiska förutsättningar 2023

Bolaget levererar varje dag i bolagets grunduppdrag genom löpande verksamhet som tryggar och säkrar tillgången på dricksvatten samt reningen av avloppsvatten. Det sker samtidigt som bolaget investerar och planerar att investera i nya respektive befintliga anläggningar samt ledningsnät, vilka ger bättre förutsättningar för framtiden. Investeringar har som följd ökade kapitalkostnader och även viss ökning av resurser och andra typer av insatser såsom entreprenader, kompetens etc. Komplexiteten och omfattningen av projekten ställer höga krav på utredningar, planering och samordning. Taxor

för vatten och avlopp, behöver öka för att täcka de kostnader som investeringarna genererar samtidigt som löpande verksamheten säkerställs.

Ordinarie flerårsplan 2023-2025 arbetades fram innan vårens oroligheter i Europa. Ordinarie flerårsplan var underlag för inriktningsbeslutet om VA-taxa som visade en taxehöjning om 7 % för anläggningsavgiften och 18 % för bruksavgiften för 2023.

Under slutfasen och efter att ordinarie flerårsplanen var fastlagd noterar bolaget negativa effekter av oroligheterna i Europa med stigande inflation och nya räntenivåer. Inflationen påverkar bolaget, direkt eller indirekt, med ökade priser och indexhöjningar. Störst påverkan för bolaget är att vi lämnar en lång period med extremt låga räntor och att räntorna förväntas landa på 2 % under 2023 för att stiga till en ny nivå om 2-3%.

I rådande läge och inför genomförandebeslutet har bolaget kompletterat flerårsplanen med vissa inflationspåverkade effekter och nya högre räntenivåer. Justeringarna i planen är främst hänförligt till ökade räntekostnader samt till en mindre del ökade driftkostnader, såsom entreprenader och varor/kemikalier. Bolaget föreslår generell taxehöjning om 7 % för anläggningsavgiften och 25 % för bruksavgiften för 2023.

Bolaget noterar att det fortsatt råder osäkerhet även efter att viss justering skett i flerårsplanen som påverkar 2023, då det är en utmaning att prognostisera i rådande marknadsläge. Kostnader för oförutsedda händelser av större karaktär, såsom kraftiga regn, ingår inte i flerårsplanen.

Ekonomiska förutsättningar – kostnader

Stockholm Vattens kostnader förväntas öka till 2023, då bolaget fortsätter att investera för framtiden samtidigt som den löpande verksamheten fortgår. Bolagets investeringar i nya respektive befintliga anläggningar och ledningsnät, ger främst ökade kapitalkostnader. Investeringar för framtiden innebär även kostnader för resurser och insatser såsom entreprenader, personal etc. Absoluta merparten av kostnadsökningen för 2023 är på grund av ökade räntekostnader, se nedan.

Driftkostnaderna förväntas öka om ca 124 mnkr till 2023, jämfört med nuvarande prognos för innevarande år, varav en större andel är kostnader för entreprenader, energi samt varor/material/kemikalier, vilka påverkas av inflationen som ger ökade priser och indexjusteringar. Kostnader för personal och kompetens har ökat de senaste åren, vilket kan förklaras med att bolaget fortsatt befinner sig i en expansiv fas för att kunna hantera behoven i en snabbt växande stad och omvärldens ökade krav och förväntningar. I Henriksdals reningsverk har den första biomembranlinjen driftsatts vilket bland annat innebär ytterligare resurser för att kunna hantera den nya maskinparken parallellt med den befintliga anläggningen. Även bolagets stora satsning inom dricksvattenområdet, Stockholms framtida vattenförsörjning, innebär förstärkning liksom inom områden där bolaget höjt ambitionsnivån

som exempelvis arbetsmiljö, dokumentation, ekonomisk uppföljning och digitalisering.

Bolagets kapitalkostnader ökar om ca 312 mnkr till 2023, jämfört med nuvarande prognos för innevarande år. De senaste årens stora investeringar medför ökade kapitalkostnader, såsom avskrivningar, för bolaget. Investeringstakten medför även att lånebehovet ökar, vilket innebär i sin tur att bolaget är mycket räntekänsligt. Räntekostnaderna ökar om ca 208 mnkr, främst på grund högre förväntad genomsnittsränta. Genomsnittlig ränta för 2023 är ca 2 %, att jämföra med nuvarande prognos om 0,91 % för 2022 och ett utfall om 0,67 % 2021. All upplåning sker hos stadens internbank, som även estimerar framtida räntenivåer.

Ekonomiska förutsättningar – intäkter

Taxebaserade intäkter består främst av brukningsavgifter, ca 94 % av de taxebaserade intäkterna år 2023 utgörs av brukningsavgifter. Förutom brukningsavgifterna så har bolaget taxebaserade intäkter från periodiserade anläggningsavgifter, vilket motsvarar ca 40 mnkr, samt intäkter från ledningsflytt, om ca 70 mnkr. Befolkningsökningens påverkan på brukningsintäkterna har justeras ned jämfört med tidigare flerårsplan, från 1 % till 0,5 %, då befolkningsökningen i Stockholm inte är lika stark det senaste året.

Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen. Detta kallas självkostnadsprincipen. Enligt praxis ska resultatet, dvs överuttag och underskott, regleras över en treårsperiod. Vidare ska fördelningen av avgiftsuttaget ske utifrån vad som är skäligt och rättvist.

Övriga intäkter består till största delen av ersättning för sålda tjänster och produkter som ligger utanför huvudmannaskapet, varav försäljning av dricksvatten och avloppsrening till kringliggande grannkommuner är den enskilt största affären. Intäkter från grannkommunsaffären motsvarar ca 300 mnkr år 2023.

Tabell 1. Resultaträkning Stockholm Vatten AB enligt prognos 1 2022 och en justerad plan för 2023

Resultaträkning

Flerårsplan 2023-2025 (mnkr)	2021	2022	2023
	Utfall	Prognos 1	Plan
Taxebaserade intäkter	1 441	1 559	1 949
Övriga intäkter	441	465	490
Summa externa intäkter	1 882	2 024	2 440
Aktiverat arbete	120	130	143
Summa intäkter	2 003	2 154	2 583
Varor/Material/Kemikalier	-73	-87	-102
Entreprenadkostnader	-294	-333	-376
Fastighets- och lokalkostnader	-81	-97	-92
IT-kostnader	-73	-82	-84
Energikostnader	-128	-137	-155
Skadeståndskostnader	-93	-27	-15
Konsultarvoden	-111	-141	-144
Inhyrd personal	-36	-49	-25
Personalkostnader	-516	-570	-642
Övriga externa kostnader	-188	-160	-172
Summa driftkostnader	-1 592	-1 683	-1 807
Driftresultat	411	471	776
Koncerninterna intäkter och kostnader	69	79	83
Resultat före kapitalkostnader	480	549	859
Avskrivningar	-537	-514	-618
Finansnetto	-98	-149	-357
Resultat efter kapitalkostnader	-154	-114	-117

Anläggningsavgiften

Bolaget föreslår att samtliga ingående delar i anläggningsavgiften höjs med 7 % till 2023, se tabell 2.

Anslutningskostnaden blir då 275 210 kr inkl. moms för typhus A (villa) och 634 730 kr inkl. moms för typhus B (flerbostadshus med 15 lägenheter).

Tabell 2. Förslag till anläggningsavgifter och innebörden för typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus). Inkl. moms.

	2022	2023 förslag	Förändring 2022-2023
Servisavgift (kr)	79 500	85 065	7%
Förbindelsepunktsavgift (kr)	79 500	85 065	7%
Lägenhetsavgift (kr)	24 000	25 680	7%
Tomtyteavgift (kr/m ²)	92,75	99,24	7%
Anläggningsavgift för Typhus A (kr) ¹	257 200	275 210	7%
Anläggningsavgift för Typhus B (kr) ¹	593 200	634 730	7%

1) Anläggningsavgiften är summan av ovanstående delavgifter med hänsyn tagen till fastighetens tomtyta och antal lägenheter. Typhus A = statistiskt branschmått för enfamiljshus. Typhus B = statistiskt branschmått för flerfamiljshus.

Brukningsavgifter

För brukningsavgifterna, fasta och rörliga, föreslås en generell höjning med 25 %, inklusive särskilda VA-abonnemang, serviceåtaganden och industriavloppstaxan. Då det finns väldigt många olika kundkategorier följer

nedan effekten av den föreslagna taxeökningen för ett urval av kunder, se tabell 3. Det kompletta taxeförslaget för 2023 redovisas i bilaga 1.

Tabell 3. Förslag till brukningsavgifter och Innebörden för typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus). Inkl. moms.

	2022	2023 Förslag	Förändring 2022-2023
Taxa för enfamiljshus - typhus A			
Grundavgift (kr/år)	1 292	1 615	25%
Nyttoavgift (kr/år)	1 422	1 778	25%
Dagvatten avgift (kr/bostadsenhet)	490	613	25%
Rörlig avgift (kr/m ³)	8,90	11,13	25%

Taxa för flerbostadshus - typhus B			
Grundavgift (kr/år)	4 543	5 679	25%
Nyttoavgift (kr/år)	10 172	12 715	25%
Dagvatten avgift (kr/m ²)	2,55	3,19	25%
Rörlig avgift (kr/m ³)	8,90	11,13	25%

Taxa för allmän platsmark			
Den som ansvarar för allmän platsmark (gator, torg, park mm) ska betala en avgift per m ² för bortledning av dagvatten			
Grundavgift (kr/m ²)	4,90	6,13	25%

ÖVRIG ANALYS OCH BEDÖMNING

Ekonomiska förutsättningar flerårsplan 2022-2025

Stockholm Vattens kostnader förväntas öka under perioden 2022 till 2025, då bolaget fortsätter att investera för framtiden samtidigt som den löpande verksamheten fortgår. Bolagets investeringar under perioden, i anläggningar och befintligt ledningsnät, ger främst ökade kapitalkostnader under hela flerårsperioden, samtidigt som de större pågående projekten som färdigställs kommer kräva ytterligare resurser såsom entreprenader, personal och kompetens etc. Absoluta merparten av kostnadsökningen för perioden förväntas vara ökade räntekostnader, se nedan.

Det totala avgiftsuttaget, taxor för vatten och avlopp, behöver öka över tid för att täcka de kostnader som investeringarna genererar samtidigt som löpande verksamheten säkerställs. Det är i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster och den så kallade självkostnadsprincipen.

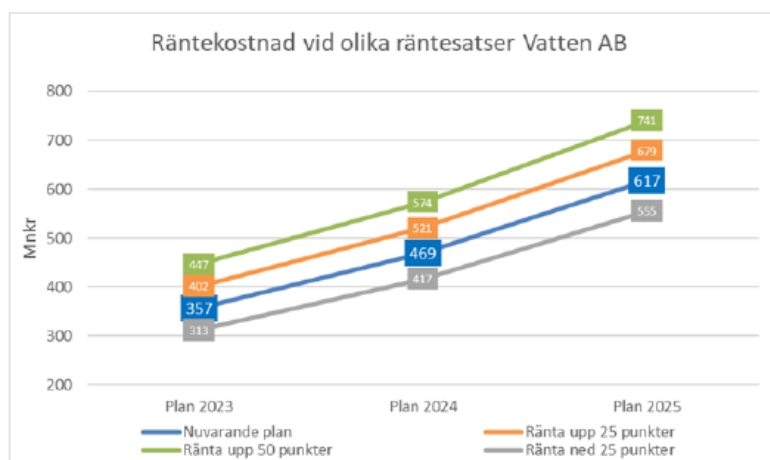
Driftkostnaderna förväntas öka under flerårsperioden, varav en större andel är kostnader för entreprenader, energi samt varor/material/kemikalier. Dessa kostnader är påverkade och kommer påverkas av inflationen som ger ökade priser och indexjusteringar.

Kostnader för personal och kompetens har ökat de senaste åren, vilket kan förklaras med att bolaget fortsatt befinner sig i en expansiv fas för att kunna hantera behoven i en snabbt växande stad och omvärldens ökade krav och förväntningar. I Henriksdals reningsverk har den första biomembranlinjen driftsatts vilket bland annat innebär ytterligare resurser för att kunna hantera den nya maskinparken parallellt med den befintliga anläggningen. Stockholms framtida avloppsrening, SFA, fortsätter under hela flerårsperioden. Även

bolagets stora satsning inom dricksvattenområdet Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV, innebär förstärkning liksom inom områden där bolaget höjt ambitionsnivån som exempelvis arbetsmiljö, dokumentation, ekonomisk uppföljning och digitalisering.

Bolagets kapitalkostnader ökar under perioden och har störst påverkan på kommande års kostnader. De senaste årens stora investeringar och planerade investeringar för framtiden medför ökade kapitalkostnader under perioden, där avskrivningarna står för störst andel av kapitalkostnaderna. Investeringsstakten medför även att lånebehovet ökar, vilket innebär i sin tur att bolaget är mycket räntekänsligt. Största negativa effekten jämfört med tidigare planer är att ökade räntekostnader under perioden. Vi lämnar en lång period med extremt låga räntor och att räntorna förväntas stiga successivt och redan under 2023 landa över 2 % för att stiga till en ny nivå om 2-3%. Räntekostnaderna förväntas öka med närmare 500 mnkr mellan 2022 och 2025 där främsta anledningen är ökade räntenivåer. Genomsnittlig ränta i prognos för innevarande år förväntas bli under 1 % medan stadens prognos visar ca 2,50 % för 2025. Bolaget upprättar en räntekänslighetsanalys som och att om räntan skulle bli 0,25 procentenheter (25 punkter) högre 2023 så kommer räntekostnaderna öka med nära 45 mnkr ytterligare för 2023, se känslighetsanalysen i figur 1. 8 (10)

Figur 1. Känslighetsanalys av räntekostnaderna för VA (mnkr) vid olika räntesatser.

Stockholm Vatten noterar att det fortsatt råder osäkerhet även efter att vissa justeringar av flerårsplanen genomförts, då det är en utmaning att prognostisera i rådande marknadsläge. Kostnader för oförutsedda händelser av större karaktär, såsom kraftiga regn, ingår inte i flerårsplanen. Taxan skall täcka bolaget självkostnader så inträffar något utanför planen kan taxan komma att påverkas.

Övrig analys gällande anläggningsavgifter

Anläggningsavgiften har tidigare lämnats oförändrad under många år vilket resulterade i en täckningsgrad runt 40 %, dvs relationen mellan inkomster och utgifter. I enlighet med tidigare styrelsebeslut (2017) ska bolaget eftersträva

100 % täckningsgrad. Detta har legat till grund för stegvis höjningar under åren 2018-2021. Anläggningsavgifterna föreslås att höjas med 7 % till 2023, vilket är en procentenhet högre än förra året.

Enligt Svenskt Vattens taxestatistik (VASS), eller i vissa fall kommunernas beslutsärenden, för anläggningsavgifter 2022 så ligger bolagets anläggningsavgift för typhus A (enfamiljshus) fortsatt högt i jämförelse med alla kommuner i landet, medan för typhus B (flerfamiljshus) ligger vi längre ner på skalan i jämförelsen. I tabell 4 visas några utvalda större kommuner, där bolagets nuvarande anläggningsavgift och föreslagna anläggningsavgifter för typhus A och typhus B visas. Bolagets föreslagna höjning för 2023 ligger i nivå med flera andra kommuners taxehöjningar inför innevarande år 2022.

I Huddinge har kommunfullmäktiges beslut av VA-taxan för 2019, 2020 och 2021 överklagats till Förvaltningsrätten av privatpersoner. Samtliga överklaganden har fått avslag. Bolaget har dragit flera lärdomar av överklagandena framförallt vad gäller informationen till fastighetsägare i omvandlingsområden. Beslut om VA-taxan för 2022 har inte överklagats.

Tabell 4. Anläggningsavgiften för typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus) för 2022 i ett urval av jämförbara kommuner. Uppgifterna är hämtade från VASS eller kommunernas beslutsärenden.

(Kr inkl. moms)	Förslag Stockholm/ Huddinge 2023	Stockholm/ Huddinge	Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Stockholms län (medel)
Typhus A (enfamiljshus)	275 204	257 200	305 000	102 182	122 283	180 185	151 885	228 136
Typhus B (flerfamiljshus)	634 724	593 200	743 500	231 750	347 193	566 319	304 525	854 889
Typhus A % höjning från året innan	7%	6%	20%	2%	8%	5%	0%	3% (max 9%)
Typhus B % höjning från året innan	7%	6%	20%	3%	8%	5%	0%	3% (max 9%)

Övrig analys gällande bruksavgifter

Analys av alternativa taxehöjningar för bruksavgifterna

Bolaget har inför förslaget studerat flera olika alternativ för höjning av bruksavgifterna under perioden 2023-2025 baserat på den justerade flerårsplanen. Några av dessa scenarios är följande:

- A. Scenario för att varje år täcka VA-verksamhetens självkostnad med en höjning första året med 34 %
 - Ökningen kan innebära för stora fluktrationer kommande år
- B. Scenario som täcker merparten av 2023 års självkostnad med 25 % höjning
 - Ger effekt år 2023, även om det inte täcker fullt ut, och kan skapa förutsättningar för kommande taxor.
- C. Scenario med för kunden en jämn utveckling med 20 % över åren
 - Kortsiktigt för lågt resultat

Resultatet av ovan nämnda scenario redovisas i nedanstående tabell 5. Med i tabellen finns även nuvarande prognos för 2022.

Tabell 5. Resultat av olika alternativa taxehöjningar för perioden 2022-2025 inklusive tre års rullande resultat

	2022	2023	2024	2025
	P1	(plan)	(plan)	(plan)
A.				
Taxehöjning, %	7%	34%	11%	8%
Årets resultat, mnkr	-114	15	33	21
Treårs rullande, mnkr	-260	-253	-65	70
B				
Taxehöjning, %	7%	25%	20%	10%
Årets resultat, mnkr	-114	-117	52	86
Treårs rullande, mnkr	-260	-384	-179	21
C				
Taxehöjning, %	7%	20%	20%	20%
Årets resultat, mnkr	-114	-190	-36	201
Treårs rullande, mnkr	-260	-457	-340	-25

Bolaget förordar alternativ B i rådande läge, dvs en generell höjning om 25 % för brukningsavgiften för 2023. Föreslagna taxehöjningar täcker merparten av VA-verksamhetens förväntade självkostnader för 2023 och kan skapa förutsättningar för kommande taxor.

Stockholm Vatten noterar att det fortsatt råder osäkerhet även efter att vissa justeringar av flerårsplanen genomförts, då det är en utmaning att prognostisera i rådande marknadsläge. Kostnader för oförutsedda händelser av större karaktär, såsom kraftiga regn, ingår inte i flerårsplanen. Taxan skall täcka bolaget självkostnader så inträffar något utanför planen kan taxan komma att påverkas

Analys brukningsavgifter i jämförelse med andra kommuner

Många kommuners VA-verksamheter i Sverige har samma situation som Stockholm Vatten med ökat fokus på investeringar för framtiden samtidigt som löpande verksamheten skall säkras. Några kommuner har inför innevarande år redan höjt med över 10 %. Stockholm Vatten är sedan 2015 höjt brukningsavgiften mellan 2-9 % per år, och de senaste tre åren med 7 % per år. Bolaget är i full gång att utveckla sin verksamhet till en framtidsanpassad VA-organisation samtidigt som vi påverkas av negativa effekter av oroligheter i Europa såsom inflation och ökade räntor. Brukningsavgiften föreslås att höjas med 25 % till 2023.

Enligt Svenskt Vattens taxestatistik (VASS), eller i vissa fall kommunernas beslutsärenden, för brukningsavgifter 2022 så ligger bolagets brukningsavgift för både typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus) mycket lågt jämfört med alla kommuner i landet. I tabell 6 visas några utvalda större kommuner, där bolagets nuvarande brukningsavgifter och föreslagna brukningsavgifter för typhus A och typhus B visas. Av tabellen framgår att bolagets brukningsavgift är låg i jämförelse med andra, och den bedöms fortsättningsvis vara bland de lägsta i Sverige även efter en höjning med 25 % år 2023. Det finns flera exempel på höjningar över 10 % år 2022 i andra kommuner såsom Göteborg, Örebro, Sundbyberg och Nacka. Solna har den lägsta brukningsavgiften i Sverige.

Tabell 6. Brukningsavgiften för typhus A (enfamiljshus) och typhus B (flerfamiljshus) för 2022 i ett urval av jämförbara kommuner. Uppgifterna är hämtade från VASS eller kommunernas beslutsärenden.

Kr, inkl moms	Förslag Stockholm/ Huddinge 2023	Stockholm/ Huddinge	Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Stockholms län (medel)
Typhus A (enfamiljshus)	5 675	4 539	7 730	5 081	6 823	6 484	5 960	7 428
Typhus B (flerfamiljshus)	43 206	34 555	60 309	50 899	60 827	56 630	46 360	71 272
Typhus A % höjning från året innan	25%	7%	13%	7%	6%	13%	0%	5% (max 22%)
Typhus B % höjning från året innan	25%	7%	12%	7%	6%	13%	0%	5% (max 16%)

Remissammanställning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2022 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget för 2022 anges i ägardirektiven för Stockholm Vatten och Avfall AB (moderbolag till Stockholm Vatten AB) att avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktig hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet.

Stadsledningskontoret kan konstatera att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven och anser att höjningarna är väl motiverade. Redan i sitt inriktningsbeslut avseende VA-taxa 2023 beskrev styrelsen att brukningsavgifterna behöver höjas mer än normalt för att täcka underskottet från 2021. På grund av kostnadsökningar, till följd av bland annat inflation och nya högre räntenivåer, är det nödvändigt att höja avgifterna ytterligare. Det är positivt att brukningsavgifterna fortsatt bedöms vara bland de lägsta i landet.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är av vikt att långsiktigt verka för att minska driftkostnadsökningen i linje med vad som framgår av kommunfullmäktiges ägardirektiv i Budget 2022, som anger att bolaget ska ”långsiktigt verka för att minska driftkostnader i syfte att minska behovet av taxehöjning” samt ”stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt”. Det senare bland annat för att begränsa investeringsnivån och i förlängningen räntekostnaderna.

Stadsledningskontoret utgår ifrån att de föreslagna avgifterna för anslutningsavgifterna ligger i linje med kommunfullmäktiges principbeslut avseende anläggnings- och dagvattenavgifter, det vill säga full kostnadstäckning. Samtidigt konstateras att styrelsen i inriktningsbeslutet anger att det blir en fortsatt uppgift för

bolaget att framöver utvärdera och följa kostnaderna för nyinvesteringar för att säkerställa att denna nivå hålls även framöver.

Stadsledningskontoret noterar att även avgiften för bortledning av dagvatten från allmän platsmark föreslås höjas med 25 procent. Det innebär att avgiften för trafiknämnden under 2023 blir cirka 49 miljoner kronor (beräknat på cirka 10 miljoner kvadratmeter), vilket är en ökning med cirka 10 mnkr jämfört med 2022. Kontoret utgår ifrån att trafiknämnden hanterar denna ökning inom ramen för tilldelad driftbudget.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer Taxa för vatten och avlopp 2023, enligt bilaga 1, att gälla från och med den 1 december 2022.